

Toruń, dnia 20 października 2016 r.

Dr Adam Kola
Prodziekan ds. Organizacji i Rozwoju
Wydziałowy Koordynator ds. Jakości Kształcenia
Wydział Filologiczny
UMK
w miejscu

**Skrócony raport dot. losów absolwentów
wraz z rekomendacjami w zakresie doskonalenia jakości kształcenia
na Wydziale Filologicznym**

Przebieg procedury dot. badania losów absolwentów na WF:

W związku ze zmianą władz WF w roku akademickim 2015/2016, do pracy nad dokumentami przystąpiono z początkiem września 2016 roku. Przekazano raporty przedstawicielom poszczególnych kierunków i specjalności studiów w Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, którzy opracowali raporty cząstkowe i przekazali je do Wydziałowego Koordynatora ds. Jakości Kształcenia – Prodziekana ds. Organizacji i Rozwoju. Na posiedzeniu Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia w dniu 4 października 2016 r. jednogłośnie przyjęto rekomendacje w brzmieniu jak poniżej. Do dnia 20 października 2016 r. przygotowano raport wraz z rekomendacjami (zgodnie z Zarządzeniem Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika nr 103 z dnia 5 lipca 2016 r.).

Uwagi wprowadzające:

1. Rekomendacje na podstawie tak niewielkiej liczby odpowiedzi na większości specjalności/kierunków na WF nie mają mocy wiążącej (niekiedy np. 1 osoba udzieliła odpowiedzi; a nawet na dużych kierunkach – jak filologia polska – responsywność na poz. 7% czy 15% nie pozwala na budowanie sensownych rekomendacji). Większa liczba odpowiedzi dot. jedynie filologii polskiej, filologii angielskiej i – w pewnym zakresie – kulturoznawstwa.
2. Należy również pamiętać, że ze względu na duże zróżnicowanie oferty dydaktycznej WF, wprowadzenie jednorodnych rekomendacji dla całego Wydziału nie jest możliwe. Należy każdorazowo dopasowywać rekomendacje do poszczególnych kierunków studiów i specjalności.

3. W przypadku niektórych specjalności (np. lingwistyki stosowanej, w ramach której prowadzone są różne grupy językowe) trudno – z braku stosownych informacji w otrzymanym materiale – ustalić, o jakim konkretnie programie studiów jest mowa (a to ważne, ze względu na różne jednostki prowadzące te studia).
4. Brak pełnych odpowiedzi, odpowiedzi na wszystkie pytania, również utrudnia budowanie wiążących rekomendacji dla WF; w niektórych wypadkach brak absolwentów w przypadku ankiet 3-4 lata po ukończeniu studiów, trudno zatem tworzyć długofalowe rekomendacje.
5. W przypadku ankiety 3-4 letnich należy podkreślić, że część z postulatów – w wyniku poprzednich ankiet i wypracowanych rekomendacji – została wzięta pod uwagę i wprowadzona w aktualnie obowiązujących programach studiów. Zmiany te nie zostały tu jednak jeszcze odzwierciedlone, albowiem dotyczą kolejnych roczników kończących studia na WF.
6. Szczegółowe raporty dot. poszczególnych kierunków i specjalności znajdują się w dokumentacji WF.

Analiza:

1. W związku z dużą liczbą kierunków i specjalności na WF niemożliwym jest przygotowanie jednorodnego raportu dot. studiów prowadzonych przez jednostkę.
2. W badaniu na poszczególnych kierunkach wzięło udział od 1 do 43 osób, od 7% do 30% absolwentów. Trzeba przy tym pamiętać, że wysoki odsetek odpowiedzi otrzymujemy na kierunkach, na których jest niewielu studentów (np. 30% na filologii klasycznej czy filologii rosyjskiej to są odpowiedzi 3 osób).
3. Trzeba jednak z zadowoleniem odnotować, że zdecydowana większość absolwentów WF, zarówno studiów I, jak i II st., zarówno w badaniach 6 m-cy, jak i 3-4 lata po ukończeniu studiów, pracuje lub dalej się uczy. Np. w przypadku filologii polskiej (3-4 lata po ukończeniu studiów) po studiach I stopnia aktywnych jest 93% absolwentów, a po studiach II stopnia 100%. Ponad 90% podjęło pracę zarobkową. Występuje przy tym różnica między studiami I i II stopnia. Po ukończeniu I stopnia absolwenci podejmują dalsze kształcenie lub pracę bez wynagrodzenia. Jednakże po I stopniu ponad 70% ankietowanych jest zatrudnionych na umowę o pracę, w tym większość na pełen etat. W przypadku studiów II stopnia jest to ponad 90% badanych. Na tym samym kierunku w przypadku badań 6 m-cy po ukończeniu studiów I stopnia pozostaje aktywna zawodowo 90% absolwentów, nie ma natomiast przypadku, aby jakkolwiek z przebadanych studentów nie podjął żadnego zatrudnienia po ukończeniu studiów II stopnia. W przypadku filologii obcych te wskaźniki są podobne lub wyższe, sięga często nawet 100% (filologia germańska, filologia bałkańska, i in.). Pewne różnice pomiędzy studiami I i II st. są – co oczywiste – zauważalne, jednakże

wszystkie one wyraźnie wskazują na minimalny odsetek osób bezrobotnych lub nie podejmujących innych aktywności edukacyjnych czy zawodowych.

4. Wciąż jeszcze nie wszyscy pracują na umowę o pracę, ale należy zauważyć poprawę w tych wskaźnikach w stosunku do poprzednich lat.
5. W związku z dużym zróżnicowaniem kierunków i specjalności trudno wskazać na jeden wiodący obszar zatrudnienia absolwentów WF. Występuje w tym zakresie duże zróżnicowanie. Wskazać można na powtarzające się branże, zgodne zresztą z profilami naszych absolwentów i przygotowaniem do rynku pracy oferowanym przez WF: turystyka, tłumaczenia, IT, sprzedaż, obsługa klienta, praca biurowa, media, reklama i promocja, edukacja (zob. kolejny punkt), kultura i sztuka, ale również finanse i bankowość, logistyka, itd.
6. Wspólną cechą jest w zasadzie brak – tradycyjnego dla WF – obszaru zatrudnienia, tj. szkolnictwa (wyjątek jeszcze wciąż stanowi filologia angielska, w pewnym zakresie filologia polska).
7. Trzeba także podkreślić, że znaczna większość absolwentów WF pracuje, większość jest z pracy zadowolona (w zależności od kierunku, ale jest to średnio ok. 75% absolwentów – filologia polska 78%, filologia klasyczna 75%, itd., na niektórych kierunkach lub specjalnościach nawet więcej – filologia germańska 91%, na innych kierunkach i specjalnościach nawet do 100%, co w przypadku 1 odpowiedzi nie jest niestety w żaden sposób miarodajne).

Rekomendacje:

1. Podjąć działania na rzecz **zwiększenia udziału absolwentów w badaniach** dot. ich losów, realizowanych przez Biuro Karier. Można to osiągnąć związując ich bardziej z Wydziałem Filologicznym UMK, np. poprzez prezentację losów absolwentów, informowanie o ważnych wydarzeniach, umożliwienie komunikacji, spotkań, itd. W związku z tym, że to nie WF realizuje badania, nie jest to rekomendacja odnosząca się wprost do naszych działań.
2. Większy nacisk na nauczanie **kompetencji miękkich** (czy by być bardziej precyzyjnym, na uświadamianie studentom, że to dzięki WF zdobywają te kompetencje, i że to jest ważne na rynku pracy; to pokazuje zróżnicowanie w podejmowanych przez nich aktywnościach zawodowych), w tym np. – na filologii polskiej ale i na filologiach obcych – **nauki języków obcych** (zwłaszcza dot. to angielskiego) często podkreślana znajomość na niższym poziomie niż wymagana, także tych, które nie są związane z profilem studiów. Rekomendacja: większa liczba dostępnych zajęć w j. angielskim, co już jest realizowana w ramach anglojęzycznego cyklu dla studentów Erasmusa, który jest otwarty dla wszystkich studentów WF, czy w postaci Academic English) czy **obsługi komputerów na zaawansowanym poziomie i szerzej – nowych technologii**, praca w grupach, rozwiązywanie

konfliktów, itd. Trzeba wszakże podkreślić, że w ramach zmian programowych wprowadzanych w ostatnich latach (czyli nie dot. badanych studentów), część z tych postulatów już została uwzględniona (np. w roku akademickim 2015/2016 cykl szkoleń dla studentów w tym zakresie zorganizowanych na WF). Do rekomendacji w tym zakresie należy dodać ew. podkreślenie w sylabusach możliwość nabywania kompetencji miękkich, albowiem takie kwestie są na różnych zajęciach podejmowane; ważne, by były później weryfikowane i sprawdzane.

3. Większy nacisk na zdobywanie **umiejętności praktycznych**, np. w zakresie filologii polskiej są to: warsztaty i zajęcia praktyczne z zakresu edytorstwa, tekstologii, logopedii, metodyki, ale też umiejętności biurowych (choć ta ostatnia kwestia przekracza ramy studiów filologicznych, zaś pewne kompetencje w tym zakresie studenci nabywają na zajęciach praktycznych), wprowadzenie doradztwa zawodowego, popartego badaniami potrzeb i możliwości rynku pracy, a także wprowadzenie do programów podstaw prawa, ekonomii, biznesu, itd., czy – np. na st. II – zajęcia z zarządzania konfliktem, zarządzania zasobami ludzkimi, podstaw prawa i księgowości, obrotu dokumentami w firmie, oraz **zwiększenie liczby praktyk proponowanych przez uczelnię**. Można powiedzieć, że wiele z tych elementów jest już realizowanych na WF pod wpływem poprzednich ankiet. Zmiany te nie uwidaczniają się jeszcze w badanej grupie, bowiem ich wprowadzenie nastąpiło w kolejnych cyklach dydaktycznych. Można tu wskazać na dodatkowe kursy z kompetencji miękkich, Akademię Zawodu, spotkania realizowane we współpracy z Biurem Karier, spotkania z pracodawcami, Program Stażowy, wyjazdy na praktyki w ramach programu Erasmus (+), itd. Zatem spora liczba inicjatyw, które zostały wprowadzone w ostatnich latach, a na których efekty musimy poczekać. Dodać należy również zmianę w sylabusach, które uwidoczniłaby, że takie kwestie są na różnych zajęciach podejmowane; ważne, by były później weryfikowane i sprawdzane.
4. W zasadzie brak lub znikomy w losach absolwenta jest wybór **zawodu nauczyciela**, a to wciąż stanowi wskazanie w profilach naszych absolwentów i programach studiów (kwestia rekomendacji w tym zakresie wymaga wszakże dalszych analiz sytuacji). Wyjątkiem wciąż jeszcze filologia angielska.
5. Wielu absolwentów wskazuje na kontynuację nauki, a także na podejmowane **dotatkowe kursy i szkolenia** podnoszące ich kompetencje na rynku pracy. W ramach rekomendacji należy zatem wyraźnie wskazać, że edukacja całożyciowa (**LLL**) jest wciąż niewystarczająco wykorzystaną szansą na przyciągania absolwentów ponownie jako studentów do WF UMK.

Podsumowanie:

Analiza wyników ankiet absolwentów na wszystkich kierunkach i specjalnościach studiów prowadzonych na WF wyraźnie wskazuje, że ich sytuacja na rynku pracy jest dobra – dot. to zarówno poziomu zatrudnienia, jak i zadowolenia. Z zadowoleniem należy również

odnotować, że wskazane rekomendacje (postulaty stawiane przez naszych absolwentów) zostały w pewnej mierze już wprowadzone pod wpływem wcześniejszych ankiet (ale nie objęły badanych absolwentów), albo też są sukcesywnie wprowadzane, wyraźnie wyznaczając kierunek zmian w programach studiów na WF, w coraz większym i lepszym stopniu odpowiadając na wyzwania rynku pracy. Jedynym niepokojącym sygnałem jest – mimo wszystko – stosunkowo niska responsywność ankiet, co w przypadku kierunków o niewielkiej liczbie studentów (a tak jest w przypadku WF często) daje mało miarodajne wyniki.